నివేదించదగినది

భారత అత్యున్నత న్యాయస్థానం

సివిలు/క్రిమినల్ అప్పీలు అధికారపరిధి

రిట్ పిటిషన్ (సి) నం. 162/2023

విశాల్ తివారీ ... **అప్పీలుదారు**

వర్సెస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా **మరియు ఇతరులు.** ...ప్రతివాదులు

సహితంగా

రిట్ పిటీషన్ (Crl) నం. 39/2023

సహితంగా

రిట్ పిటిషన్ (C) నం. 201/ 2023

మరియు సహితంగా

రిట్ పిటిషన్ (Crl) నం. 57/2023

ఉత్తర్వు

1. గమనించండి.

2. అదానీ గ్రూప్ కంపెనీల షేరు ధర భారీగా క్షీణించడంతో గత కొన్ని వారాలుగా సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్లో ఇన్వెస్టర్ల సంపదను కోల్పోవడంపై ప్రస్తుత బ్యాచ్ పిటిషన్లు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నాయి. జనవరి 24, 2023 న హిండెన్బర్గ్ రీసెర్చ్ ప్రచురించిన నివేదిక షేరు ధర క్షీణతకు కారణమైంది. అదానీ గ్రూప్ ఆఫ్ కంపెనీస్ తన షేరు ధరలను తారుమారు చేసిందని ఈ నివేదిక ఆరోపించింది. సెబీ రూపొందించిన నిబంధనలకు విరుద్ధంగా సంబంధిత పార్టీలతో లావాదేవీలు మరియు సంబంధిత పక్షాలకు సంబంధించిన ఇతర సంబంధిత సమాచారాన్ని బహిర్గతం చేయడంలో విఫలమైంది; మరియు సెక్యూరిటీస్ చట్టాల యొక్క ఇతర నిబంధనలను ఉల్లంఘించింది. యూఎస్ ట్రేడెడ్ బాండ్స్, నాన్-ఇండియన్ ట్రేడెడ్ డెరివేటివ్ సాధనాల ద్వారా అదానీ గ్రూప్ కంపెనీల్లో హిండెన్బర్గ్ రీసెర్చ్ స్వల్ప స్థానాన్ని దక్కించుకుందని నివేదిక పేర్కొంది. ఈ నేపథ్యంలోనే ప్రస్తుత బ్యాచ్ పిటిషన్లు దాఖలయ్యాయి.

3. పిటిషన్ల సంక్షిప్త అవలోకనం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

a. స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా వంటి ప్రభుత్వ సంస్థలు అదానీ గ్రూపుకు బహిర్గతం కావడం వల్ల వేల కోట్ల రూపాయల ప్రజాధనం ప్రమాదంలో పడుతుందని WP(C) నం. 162/2023 పేర్కొంది. హిండెన్ బర్గ్ రీసెర్చ్

ప్రచురించిన నివేదికలోని అంశాలను దర్యాప్తు చేయడానికి సుప్రీంకోర్టు విశ్రాంత న్యాయమూర్తి నేతృత్వంలో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసేలా కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖకు ఆదేశాలు జారీ చేయాలని కోరింది;

b. మిస్టర్ నాథన్ అండర్సన్ (హిండెన్ బర్గ్ రీసెర్చ్ వ్యవస్థాపకుడు), ఆయన సహచరులపై షార్ట్ సెల్లింగ్ కు సంబంధించి ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయాలని కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖకు ఆదేశాలు జారీ చేయాలని, పెట్టుబడిదారులకు నష్టపరిహారం చెల్లించేందుకు షార్ట్ సెల్లింగ్ ద్వారా వచ్చిన లాభాలను రికవరీ చేసేలా ఆదేశాలు జారీ చేయాలని ఈ WP(Crl) నం. 39/2023;

c. WP(C) నం. 201/2023 ప్రకారం "అదానీ గ్రూప్ తీవ్ర ఉల్లంఘనకు పాల్పడింది... సెక్యూరిటీస్ కాంట్రాక్ట్స్ (రెగ్యులేషన్) రూల్స్లోని రూల్ 19ఏ ప్రకారం పబ్లిక్ లిస్టెడ్ అదానీ గ్రూప్ కంపెనీల షేర్లలో 75 శాతానికి పైగా రహస్యంగా నియంత్రించడం ద్వారా మార్కెట్లో దాని షేర్ల ధరను తారుమారు చేశారు" మరియు మోసం ఆరోపణలు, ప్రముఖ ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు, ఇతర రుణదాత సంస్థల ఉన్నతాధికారులు పోషించిన పాత్రపై

ప్రత్యేక దర్యాప్తు బృందం లేదా సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ద్వారా కోర్టు పర్యవేక్షణలో దర్యాప్తు జరపాలని కోరింది. మరియు

d. WP(Crl) 57/2023 ఏ దర్యాప్తు అథారిటీకైనా ఆదేశాలు ఇవ్వాలి: (1) అదానీ గ్రూప్ కంపెనీలను ఈ కోర్టు సిట్టింగ్ జడ్జి పర్యవేక్షణలో దర్యాప్తు చేయడం; మరియు (ii) ఈ లావాదేవీలలో ఎల్ ఐసి మరియు ఎస్ బిఐ పాత్రను పరిశోధించడం.

4. ఫిబ్రవరి 10, 2023 నాటి ఉత్తర్వుల్లో, మార్కెట్లో అస్థిరతల నుండి భారతీయ పెట్టుబడిదారులను రక్షించే ఉద్దేశ్యంతో ఆర్థిక రంగంలో ప్రస్తుతం ఉన్న నియంత్రణ యంత్రాంగాలను బలోపేతం చేసేలా చూడటానికి వాటిని సమీక్షించాల్సిన అవసరం ఉందని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. దీని ప్రకారం నిపుణుల కమిటీ ఏర్పాటు, పంపకంపై కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి సూచనలు కోరవచ్చని సొలిసిటర్ జనరల్ కు సూచించారు.

5. అప్పిలాదారుల తరఫున ప్రముఖ సీనియర్ న్యాయవాది ప్రశాంత్ భూషణ్, కేంద్ర ప్రభుత్వం తరఫున ప్రముఖ సొలిసిటర్ జనరల్ తుషార్ మెహతా వాదనలు వినిపించారు. నిపుణుల కమిటీ ఏర్పాటుకు తమ సూచనలను సూచిస్తూ వీరిద్దరూ సంక్షిప్త గమనికలను కూడా నమోదుల్లో

ఉంచారు. అంతేకాకుండా, పెట్టుబడిదారుల రక్షణ కోసం ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టబద్ధమైన పాలన, నియంత్రణ యంత్రాంగాలు మరియు చట్టాలను వివరించే వాస్తవిక మరియు చట్టపరమైన అంశాలపై సెబీ సంక్షిప్త గమనికను నమోదు చేసింది. షార్ట్ సెల్లింగ్ను నియంత్రించే రెగ్యులేటరీ చట్టంను కూడా రూపొందించింది. విశాల్ తివారీ, మనోహర్ లాల్ శర్మ వ్యక్తిగతంగా హాజరయ్యారు.

6. SEBI తన వివరణలో సమర్పించింది:

a. ఇది సెక్యూరిటీల జారీ మరియు ట్రేడింగ్ రెండింటికీ వెల్లడి ఆధారిత నియంత్రణ విధానాన్ని అవలంబించింది. ఇది సమాచార పెట్టుబడిదారుల నుండి డిమాండ్ మరియు సరఫరా ఆధారంగా మార్కెట్లు స్వేచ్ఛా ఆవిష్కరణ సూత్రానికి అనుకూలంగా మూలధన సమస్యలకు ధరల నియంత్రణను నిలిపివేయడానికి అనుగుణంగా ఉంది; మరియు

b. ఇది "పెట్టుబడిదారుల రక్షణతో సహా స్థిరమైన కార్యకలాపాలు మరియు సెక్యూరిటీ మార్కెట్ల అభివృద్ధిని ప్రభావితం చేయడానికి రెగ్యులేటరీ చట్టంను ఏర్పాటు చేయడానికి ఇది బలంగా మరియు తగినంత అధికారం కలిగి ఉంది." ఇది చేతిలో ఉన్న అంశం నేపథ్యంలో పెట్టుబడిదారుల రక్షణకు సంబంధించి ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ను కూడా వివరించింది. పెట్టుబడిదారుల రక్షణలో కీలక స్తంభాలు ఇవేనని పేర్కొంది:

“11.1 స్వేచ్ఛాయుత మరియు సరసమైన ధరల ఆవిష్కరణను సులభతరం చేయడానికి మరియు పెట్టుబడిదారులందరికీ సమాచారంతో కూడిన పెట్టుబడి

నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి అవసరమైన భౌతిక సమాచారానికి సమాన ప్రాప్యత ఉండేలా చూసుకోవడానికి లిస్టెడ్ కంపెనీల ద్వారా తప్పనిసరిగా వెల్లడించడం;

11.2 అస్థిరత నిర్వహణతో సహా అంతరాయం లేని వాణిజ్యం మరియు పరిష్కారాన్ని నిర్ధారించడానికి మార్కెట్ వ్యవస్థలు;

11.3 మోసం లేదా సెబీ నిబంధనల ఉల్లంఘనలతో సహా మార్కెట్లో దుష్ప్రవర్తన జరిగితే అమలు చర్య."

7. ప్రకాశ్ గుప్తా వర్సెస్ SEBI కేసులో, ఈ కోర్టు యొక్క ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం, వీరిలో ఒకరు (డి.వై. చంద్రచూడ్, జె) SEBI యొక్క ప్రత్యేక నియంత్రణ పాత్ర గురించి చర్చించారు మరియు ఈ విధంగా పేర్కొన్నారు:

"99. సెబీ చట్టంలోని నిబంధనలు, ఈ తీర్పులో ఇంతకు ముందు విశ్లేషించిన విధంగా, నియంత్రణ, న్యాయనిర్ణేత మరియు అభియోగం నడిపే సంస్థగా పేర్కొనబడిన పాత్ర యొక్క ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తాయి. పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడం కొరకు క్రమబద్ధమైన మరియు స్థిరమైన సెక్యూరిటీల మార్కెట్ను నిర్వహించే సందర్భంలో SEBI నిర్వర్తించాల్సిన కీలక విధులను కలిగి ఉంటుంది."

8. ఈ పిటిషన్ల విషయంపై, SEBI ఇలా పేర్కొంది:

“21.1 సెబీ ఇప్పటికే హిండెన్ బర్గ్ నివేదికలో చేసిన ఆరోపణలు, నివేదిక ప్రచురణకు ముందు మరియు తరువాత మార్కెట్ కార్యకలాపాలు రెండింటినీ విచారిస్తోంది, సెబీ (సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్ కు సంబంధించిన మోసపూరిత మరియు అన్యాయమైన వాణిజ్య పద్ధతుల నిషేధం I) నిబంధనలు 2003, SEBI (ప్రోహిబిషన్ ఆఫ్ ఇన్‌సైడర్ ట్రేడింగ్) రెగ్యులేషన్స్ 2015, SEBI (ఫారిన్ పోర్ట్‌ఫోలియో ఇన్వెస్టర్స్) రెగ్యులేషన్స్, 2019, ఆఫ్‌షోర్ డెరివేటివ్ ఇన్‌స్ట్రుమెంట్స్ (ODI) నిబంధనలు, షార్ట్ సెల్లింగ్ నిబంధనలు సహా సెబీ నిబంధనల ఉల్లంఘనలను గుర్తించడానికి, ఏవైనా ఉంటే. కేసు విచారణ ప్రారంభ దశలో ఉన్నందున, ఈ దశలో కొనసాగుతున్న ప్రక్రియకు సంబంధించిన వివరాలను జాబితా చేయడం సముచితం కాకపోవచ్చు.”

9. పై ప్రకటన దృష్ట్యా, అదానీ గ్రూప్ కంపెనీలపై చేసిన ఆరోపణలపై దర్యాప్తును సెబీ స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు కనిపిస్తోంది. పబ్లిక్ లిమిటెడ్ కంపెనీలో కనీస పబ్లిక్ షేర్ హోల్డింగ్ నిర్వహణకు వీలు కల్పించే సెక్యూరిటీస్ కాంట్రాక్ట్స్ (రెగ్యులేషన్) రూల్స్ 1957 ను ఉల్లంఘించారనే ఆరోపణలపై దర్యాప్తును సెబీ స్పష్టంగా ప్రస్తావించలేదు. అదేవిధంగా, సెబి తన దర్యాప్తులో తప్పనిసరిగా చేర్చవలసిన అనేక ఇతర ఆరోపణలు ఉండవచ్చు.

10. ప్రస్తుతం జరుగుతున్న దర్యాప్తులో భాగంగా, సెబీ ప్రస్తుత బ్యాచ్ పిటిషన్లలో లేవనెత్తిన అంశాలకు సంబంధించిన కింది అంశాలను కూడా దర్యాప్తు చేయనుంది:

a. సెక్యూరిటీస్ కాంట్రాక్ట్స్ (రెగ్యులేషన్) రూల్స్ 1957 లోని రూల్ 19A ఉల్లంఘన జరిగిందా;
b. సంబంధిత పక్షాలతో లావాదేవీలు మరియు సంబంధిత పక్షాలకు సంబంధించిన ఇతర సంబంధిత సమాచారాన్ని, చట్టప్రకారం సెబీకి బహిర్గతం చేయడంలో విఫలమైందా?; మరియు
c. ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టాలకు విరుద్ధంగా స్టాక్ ధరల్లో ఏమైనా తారుమారు జరిగిందా?

11. పై ఆదేశాలు కొనసాగుతున్న దర్యాప్తు యొక్క రూపురేఖలను పరిమితం చేయడానికి ఉద్దేశించబడవు. సెబీ రెండు నెలల్లో దర్యాప్తును త్వరితగతిన పూర్తి చేసి స్థితి నివేదికను దాఖలు చేస్తుంది.

12. అంతేకాకుండా, ఈ కోర్టు ఆదేశాలను కొనసాగించడానికి తీసుకున్న చర్యలను, కొనసాగుతున్న దర్యాప్తును కొనసాగించడానికి తీసుకున్న చర్యలను SEBI నిపుణుల కమిటీకి (ఈ ఉత్తర్వులోని 14 వ పేరాలో ఏర్పాటు చేసినది) వివరించాలి. సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్లో ఇటీవలి

అస్థిరతపై దర్యాప్తును కొనసాగించడంలో నిపుణుల కమిటీ ఏర్పాటు SEBI కి ఉన్న అధికారాలు లేదా బాధ్యతల నుంచి వైదొలగదు.

13. **ప్రకాష్ గుప్తా (సుప్రా)**లో, సెక్యూరిటీల మార్కెట్‌కు సంబంధించిన నిబంధనల అభివృద్ధి స్వభావాన్ని మేము గమనించాము. ఈ కోర్టు ఇలా పేర్కొంది:

> "101. అందువల్ల, సెబీ చట్టం మరియు చట్టం ప్రకారం రూపొందించబడిన లేదా జారీ చేయబడిన నియమాలు, నిబంధనలు మరియు సర్క్యులర్లు, సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్లో క్రమాన్ని అమలు చేయడానికి మరియు పెట్టుబడిదారుల సంపదను పరిరక్షిస్తూ దాని ఆరోగ్యకరమైన వృద్ధిని ప్రోత్సహించే ఏకీకృత లక్ష్యంతో నిరంతరం అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి."

14. ఇటీవలి కాలంలో కనిపించిన అస్థిరతల నుండి భారతీయ పెట్టుబడిదారులను రక్షించడానికి, ప్రస్తుత నియంత్రణ చట్రాన్ని అంచనా వేయడానికి మరియు దానిని బలోపేతం చేయడానికి సిఫార్సులు చేయడానికి నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం సముచితమని మేము భావిస్తున్నాము. మేము ఈ క్రింది సభ్యులతో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేస్తున్నాము:

ఎ. మిస్టర్ OP భట్;

బి. జస్టిస్ JP దేవధర్ (రిటైర్డ్)

సి. Mr. KV కామత్;

డి. మిస్టర్ నందన్ నీలేకని; మరియు

ఇ. శ్రీ సోమశేఖర్ సుందరేశన్.

నిపుణుల కమిటీకి భారత సుప్రీంకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ అభయ్ మనోహర్ సప్రే నేతృత్వం వహిస్తారు.

15. ఈ కమిటీ విధివిధానాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉంటాయి:

a. ఇటీవలి కాలంలో సెక్యూరిటీల మార్కెట్లో అస్థిరతకు దారితీసిన సంబంధిత కారణ కారకాలతో సహా పరిస్థితి యొక్క మొత్తం అంచనాను అందించడం;

b. పెట్టుబడిదారుల అవగాహనను బలోపేతం చేసే చర్యలను సూచించడం;

c. అదానీ గ్రూప్ లేదా ఇతర కంపెనీలకు సంబంధించి సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్కు సంబంధించిన చట్టాల ఉల్లంఘనను ఎదుర్కోవడంలో నియంత్రణ వైఫల్యం జరిగిందా అని దర్యాప్తు చేయడం; మరియు

d. (i) చట్టబద్ధమైన మరియు/లేదా నియంత్రణ చట్టంను బలోపేతం చేయడానికి చర్యలను సూచించడం; మరియు (ii) పెట్టుబడిదారుల రక్షణ కొరకు ప్రస్తుతమున్న చట్టంకు సురక్షితంగా కట్టుబడి ఉండటం.

16. సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్ఛేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా చైర్ పర్సన్ కమిటీకి అవసరమైన అన్ని సమాచారాన్ని అందించేలా చూడాలని కోరారు. ఆర్థిక నియంత్రణతో అనుసంధానించబడిన సంస్థలు, ఆర్థిక సంస్థలు మరియు చట్టాన్ని అమలు చేసే సంస్థలతో సహా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి

చెందిన అన్ని సంస్థలు ఈ కమిటీకి సహకరిస్తాయి. కమిటీ తన పనిలో బాహ్య నిపుణులను ఆశ్రయించే స్వేచ్ఛను కలిగి ఉంది.

17. కమిటీ సభ్యులకు చెల్లించాల్సిన గౌరవ వేతనం ఛైర్‌పర్సన్ ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుంది. కమిటీకి లెక్కించుట నేర్పు గల సహాయం అందించడానికి నోడల్ అధికారిగా వ్యవహరించే సీనియర్ అధికారిని ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ కార్యదర్శి నామినేట్ చేస్తారు. కమిటీ పనులకు సంబంధించి అయ్యే ఖర్చులన్నింటినీ కేంద్ర ప్రభుత్వమే భరిస్తుంది.

18. ఈ కమిటీ తన నివేదికను రెండు నెలల్లోగా సీల్డ్ కవర్ లో ఈ కోర్టుకు అందజేయాలని కోరారు.

[డాక్టర్ ధనంజయ వై చంద్రచూడ్, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి]

[పమిడిఘంటమ్ శ్రీ నరసింహ, న్యాయమూర్తి]

[జెబి పార్దివాలా, న్యాయమూర్తి]

న్యూఢిల్లీ;

మార్చి 2, 2023